

133502

BIBLIOTECA POPORALA
A „ASOCIATIUNII”

Nr. 182.

Anul XXI.

Marii cântăreți:

Vas. Alecsandri, Gh. Coșbuc, Griq. Alexandrescu

de

Ioan Agârbiceanu

Editura Asociațiunii „Astra” Sibiu, Str. Șaguna 6.

Prețul 10 Lei.

„ASOCIAȚIUNEA pentru literatura română și cultura poporului român“.

Intemeiată în 1861.

PREȘEDINTE DE ONOARE:
M. S. Regele CAROL II.

Prezident activ:
Vasilie Goldiș.

Vice-prezident I.:
Dr. Oct. Russu.

Vice-prezident II.:
Dr. Gh. Preda.

Comitetul central al „Asociațiunii“ numără 50 de fruntași din toate părțile societății românești.

 **E de datoria fiecărui bun
Român să sprijinească „Aso-
ciațiunea“, abonând publicațiile
ei și înscriindu-se de membru.**

Taxele de membru sunt următoarele:

Membru fondator al Casei Naționale, odată pentru totdeauna.	Lei 5000—
Membru fondator al „Asociațiunii“, odată pentru totdeauna.	„ 1000—
Membru pe viață al „Asociațiunii“, odată pentru totdeauna.	„ 500—
Membru activ al „Asociațiunii“, anual	„ 50—
Membru ajut. al „Asociațiunii“, anual	„ 10—

651264

Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra“.

Anul al 21-lea.

Nr. 182.

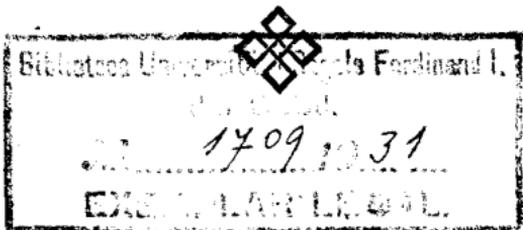
Febr. 1931.

Marii cântăreți:

Vas. Alecsandri, Gh. Coșbuc, Grig. Alexandrescu

BCU Cluj / Central University Library Cluj
de

IOAN AGÂRBICEANU.

Publicație periodică.

Editura Asociațiunii „Astra“, Sibiu, Strada Șaguna 6.
Tiparul Institutului de arte grafice „Dacia Traiană“, s. a., Sibiu.

Grigore Alexandrescu

(1812—1855.)

1. Poet muntean, născut la Târgoviște, în 1812. Nu se cunoaște mai amănunțit tinereța lui. Știm că a intrat în armată, ca și contemporul său, poetul Cârlova, — dar n'a rămas multă vreme ofițer, ci părăsind cariera armelor, a venit la București. Seria versuri încă ofițer fiind și se pare că din cauza unor fabule a stat puțină vreme și în închisoare.

La București ajunge prieten cu scriitorii și luptătorii naționaliști cunoscuți: I. Eliade Rădulescu, Ioan Ghica, I. Văcărescu. Indesebi I. Ghica l-a sprijinit și l-a încurajat mult în anii tinereții. La început l-a îmbrățișat cu prietenie și I. Heliade Rădulescu, dar mai târziu acesta l-a dușmănit și l-a persecutat, din motive cari nu se cunosc.

Grigore Alexandrescu nu s'a născut din familie boerească, dar prin talent, muncă și hărnicie a ajuns la frumoase situații în Muntenia; cu prilejul unirii de sub Cuza a fost

o vreme oarecare și ministru. Mai târziu a fost cuprins de o boală grea, de care nu a scăpat până la moarte.

II. Grigorie Alexandrescu a fost unul din întâii noștri poeți adevărați și până azi e socotit între cei 6--7 mai mari pe cari i-am avut până acum. Intrece pe Asachi și Eliade, pe înaintașii și contemporanii lui, și când se numără cei dintâi poeți mari ai noștri, se spune : Alexandrescu, Alecsandri, Eminescu.

Pe la 1832, când apare întâiul volum de poezii al lui Gr. Alexandrescu, cărările poeziei românești încă nu erau fixate. Înaintașii imitau, după poezia grecească, pe cea franceză și multe din versurile lor erau numai adaptări. Mai ales influența scriitorilor francezi era mare.

Și Gr. Alexandrescu începe să scrie sub influența acestor scriitori. Dar el se scutură în grabă de aceste înrâuriri și în volumul ce la 1842 se cuprind poezii originale și puternice.

Gr. Alexandrescu a fost un gânditor adânc, a avut o mare putere de observare și o caldă dragoste de neam, precum și o puternică fantazie.

Scrisul său e în strânsă legătură cu vremele și societatea în care a trăit. Anii în cari începe să scrie sunt anii Regulamentului organic, a pregătirii revoluției dela 1848, a bănuelilor ocârmuirii față de toți intelectualii țării.

Pe de-o parte la pândă reacțiunea, mereu înfricată să nu birue ideile de libertate și progres, de altă parte fermentul vremilor noi, — intelectualii tineri, cei mai mulți fii de boieri, — neastâmpărat și neînfricat.

Gr. Alexandrescu e cu trup și suflet de partea tineretului naționalist.

Văzând și simțind adânc relele sociale și naționale ale timpului, Gr. Alexandrescu alege fabula și satira pentru biciuirea lor; iar pentru mulțumirea spiritului propriu, poezia filozofică. În fabulă a rămas neîntrecut până azi. A scris și poezii cu subiect din istoria națională, în care a preamărit trecutul poporului român. Are și câteva poezii lirice mai puțin însemnate.

III. Pentru a vedea și înțelege mai de aproape pe Gr. Alexandrescu, care și-a tipărit poeziile înainte cu 70 ani, să luăm una din poeziile lui cele mai cunoscute deși nu și

cea mai bună: „Cânele soldatului“. O cunoaştem mulţi din anii de şcoală când am învăţat o pe dinafară.

[Conferenţiarul va citi în întregime poezia „Cânele soldatului“, şi va stărui asupra părţilor mai frumoase.]

Cânele soldatului

Rănit în răsboaie, soldatul căzuse,
Şi'n puţine zile chinuit muri
Departe d'o mumă care î-l crescuse
Şi care-l iubi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sărman, fără rude, pe ţărmuri streine,
N'avea nici prieten, nici un ajutor;
Nu era fiinţă care să suspine
Pentr'un trecător;

Singurul tovarăş de nenorocire,
Singura-i avere, un câne iubit,
Şedea lângă dânsul şi 'n mare mâhnire
Părea adâncit.

Acum tot e gata pentru îngropare,
Acum rădic trupul pe mâni de soldaţi,
Cinste hotărîtă acelora care
Mor pentru 'mpăraţi.

In fruntea paradei cânele pornește,
 Din ochii lui pică lacrimi pe pământ,
 Ca un tubit frate, el îl însoțește
 Până la mormânt.

Aci se oprește, aci se așează,
 Nimic nu îl face a se depărta:
 Așteaptă să strige, crede c'o să l vază
 Când s'o deștepta!

Câte-odată cearcă peatra s'o ridice,
 Câte odată latră dup'un cōlător;
 Cuprins de durere: Vino, par'c'ar zice,
 Să-mi dai ajutor.

Apoi când streinul, de milă, voește
 A l trage d'o parte și hrană a-i da,
 El își pleacă capul, în pământ privește,
 Și nimica nu va!

De două ori noaptea cu umbrele sale
 Emisferul nostru l'a învăluit,
 Și sārmanul câne din locul de jale
 A fost nelipsit!

Dar în dimineața acea viitoare,
 Pe când se deșteaptă omul muncitor,
 Zăcea lângă groapă, mort de întristare
 Cânele Azor!

În vremea în care trăia Alexandrescu nu se putea spune adevărul pe față, fără priemejdia de a înfunda închisoarea sau a fi aruncat peste graniță. De aceea cei mai mulți luptători pentru libertate lucrau și unelteau în taină. Gr. Alexandrescu a aflat alt mijloc de a spune adevărul și a biciui moravurile: i-a îmbrăcat pe oameni în pielea diferitelor animale și a pus pe animale să vorbească. Aceste sunt fabulele lui. Nu el a aflat mai întâi acest fel de a expune adevărul și a da învățături; fabule s'au scris și la grecii cei vechi, la Romani, și la alte popoare. Ba Alexandrescu a putut împrumuta povestea dela alții. Însă felul în care a lucrat-o și cuprinsul cu aluzii la viața românească ce le-a dat, sunt ale lui.

Să vedem câteva din aceste fabule. Ele au și următoarea însemnătate: că sunt în toate vremile proaspete, și își au însemnătatea lor, deși sunt scrise în legătură cu păcatele omenești de atunci. Dar păcatele și slăbiciunile oamenilor sunt aproape aceleași în toate vremile.

Conferențiarul va citi și explica următoarele fabule: Toporul și pădurea; Boul și vițelul; Măgarul răsfățat; Corbul și vulpea.

Toporul și pădurea

Minuni în vremea noastră nu văz a se mai face,
 Dar că vorbea odată lemne și dobitoace
 Nu rămâne 'ndoială; pentru că de n'ar fi,
 Nici nu s'ar povesti.

Și caii lui Achil care prooroceau,
 Negreșit că au fost, de vreme ce-l trăgeau.
 Întâmplarea ce știu și voi u s'o povestesc,
 Mi-a spus-o un bătrân pe care îl cinstesc,
 Și care îmi zicea,
 Că și el o știa
 Dela strămoșii lui,

Care strămoși, ai lui zicea și ei c'o știu,
 Dela un alt strămoș ce nu mai este viu,
 Și p'ai cărui strămoși, zău nu poți să vi-i spui.
 Într'o pădure veche, în ce loc nu ne pasă,
 Un țăran se dusesse să-și ia lemne de casă.
 Trebuie să știți însă, și pociu să dau dovadă,
 Că pe vremea aceea toporul n'avea coadă.
 Astfel se încep toate; vremea desăvârșăște
 Orice scornește omul, și orice duhul naște,
 Așa țăranul nostru numai cu feru 'n mână,
 Începu să slutească pădurea cea bătrână.
 Tufani, palteni, ghindari se îngroziră foarte;
 „Tristă veste, prieteni, să ne gătim de moarte“,

Incepu să zică: „toporul e aproape!

„In fundul unei sobe țăranu- o să

[ne'ngroape!“

... „E vreunul d'ai noștri cu el ca să-i

[ajute?“

Zise un stejar mare ce avea ani trei sute,

Și care era singur ceva mai la o parte?

— „Nu“. — „Așa fiți în pace: astă dat'avem

[parte;

„Toporul și țăranul alt n'o să izbutească,

„Decât să ostenească“.

Stejaru-avu dreptate.

După multă silință, cercări îndelungate,

Dând în dreapta și 'n stânga, cu puțină

[sporie,

Țăranul se întoarse fără de izbutire.

Dar când avu toporul o coadă de lemn tare,

Puteși judeca singuri ce tristă întâmplare.

Istoria aceasta, d'o fi adevărată,

Imi pare că arată,

Că în fieșice țară

Cele mai multe rele nu vin de pe afară,

Nu le aduc streinii: ci ni le face

Un pământean d'ai noștri, o rudă sau un frate.

Boul și vițelul

Un bou ca toți boii, puțin la simțire,
 În zilele noastre de soart'ajutat,
 Și decât toți frații mai cu osebite,
 Dobândi 'n cireadă un post însemnat.

Un bou în post mare? Drept cam ciudat vine,
 Dar asta se întâmplă în ori care loc;
 Decât multă minte, știu că e mai bine,
 Să ai totdeauna un dram de noroc.

Așa de-a vieții veselă schimbare,
 Cum și de mândrie boul stăpânit,
 Se crede că este decât toți mai mare,
 Că cu dânsul nimeni nu e potrivit.

Vițelul atuncea, plin de bucurie,
 Auzind că unchiul s'a făcut boer,
 Că are clăi sumă și livezi o mie;
 „Mă duc, zise 'ndață, „nițel fân să-i cer“.

Făr' a pierde vreme, vițelul pornește,
 Ajunge la unchiul, cearcă a intra;
 Dar pe loc o slugă vine și-l oprește:
 — „Acum doarme“, zise „nu-l pociu supăra“.

— „Acum doarme ? ce fel ! pentru 'ntâiași dată
 „După prânz să doarmă ! obiceiul lui
 „Era să nu șeadă ziua nici odată ;
 „Ast somn nu prea-mi place, și-o să i-o spuiu “.

— „Ba să-ți cauți treaba, că mânânci trânteață,
 „S'a schimbat boerul, nu e cum îl știi :
 „Trebuie 'nainte-i să mergi cu sfială,
 „Primit în casă dacă vrei să fii “.

La o mojitie atâta de mare,
 Vitelul răspunde că va aștepta :
 Dar unchiul se scoală, pleacă la plimbare,
 Pe lângă el trece, făr' a se uita

Cu mâhnire toate băiatul le vede,
 Inșă socotește că unchiu-a orbit ;
 Căci fără 'ndoială nu putea a crede,
 Că buna sa rudă să-l fi ocolit.

A doua zi iarăși prea dedimineată,
 Să-i găsească vreme la dânsul veni ;
 O slugă, ce-afară îl vede că 'ngheață,
 Ca să-i facă bine de a-l pomeni.

„Boerule“, zice, „așteaptă afară
 „Ruda dumitale, al doamnei vaci fiu“.
 — „Cine ? a mea rudă ? mergi de-l dă pe scară ;
 „N'am astfel de rude și nici voi u să-l știu“.

Măgarul răsfătat

Un măgar văzu odată
 P'al său stăpân că dormia
 Și s'apropie îndată
 Binișor a-l mângăia.
 Dar să știți că dinainte
 Era trist și supărat,
 Căci vedea cu ce cuvinte
 Mângăia învederat
 Un cățeluș mic din casă,
 Glume, jocuri ce-i făcea,
 Și cu dansul tot la masă
 Ziua, noaptea petrecea,
 „O, ce rea nenorocire!
 Iși zicea bietul măgar,
 „De ce astă osebire?
 „Are potaea vr'un dar?
 „Eu că alerg până seara,
 „Că muncesc necontentit,
 „Ar cu boii toată vara.
 „Și de fân chiar sunt lipsit,
 „Ba adesea și ciomege
 „Pe spinare cam câștig:
 „Asta este a mea lege,
 „Să mă erte, surda strig.

„Blestematului de câne,
 „Căei îi joacă împrejur,
 „li dau cea mai bună pâne
 „Și pe mine toți mă 'njur.
 „Dacă lingușirea este
 „Mijlocul de-a înainta,
 „Să mă duc dar fără veste
 „Ca și dânsul a-i sălta“.
 Cugetând astfel în sine,
 Și când s'apropie bine,
 Vine, calcă 'ncețișor,
 Il lovește cu'n picior
 Atât de greu în spinare, —
 (Ba încă alăturând
 Drăgăstosul glas ce are,
 Ca mai mult să-i placă vrând) —
 Incât omul de mirare,
 De durere stăpânit,
 Strigă, se vaită tare :
 „Săriți că m'a prăpădit“.
 Slugile alerg îndată,
 Pe jupân îl ciomăgesc,
 Că e *Măgar* îl arată,
 Cu tufele-i mulțămesc.
 Nu siliți natura ;

Dintr'o peșteră, din râpă, noaptea ese, mă
 [mpresoară;
 De pe muchie, de pe stâncă, chipuri negre
 [se cobor;
 Mușchiul zidului se mișcă... p'între iarbă se
 [strecoară
 O suflare, care trece ca prin vine un fior.
 Este ceasul nălucirei: un mormânt se
 [desvelește
 O fantomă 'ncoronată din el ese... o zăresc...
 Ese... vine către țarmuri... stă... în preajma
 [ei privește...
 Râul înapoi se trage... munții vârful își clătesc.

Ascultați !... marea fantomă face semn... dă
 [o poruncă...
 Oștiri, taberi fără număr împrejuru-i înviez...
 Glasul ei se 'ntinde, crește, repetat din stâncă
 [n stâncă,
 Transilvania 'l aude, Ungurii se înarmează.

Oltule, care-ai fost martur vitejiilor trecute,
 Și puternicii legioane p'a ta margine-ai privit,
 Virtuți mari, fapte cumplite, îți sunt ție
 [cunoscute,
 Cine ar putea să fie omul care te-a 'ngrozit?

Este el, cum îl arată sabia lui și armura,
 Cavaler de ai credinței sau al Tibrului stăpân,
 Traian, cinstea Romei ce se luptă cu natura?
 Uriaș e al Daciei, sau e Mircea cel bătrân?

Mircea! Imi răspunde dealul; Mircea!

[Oltul repetează.

Acest sunet, acest nume valurile îl primesc,
 Unul altuia îl spune; Dunărea se 'nștiințează,
 Și-ale ei spumate unde către mare îl pornesc.

Sărutare umbră veche! primește

BCU Cluj / Central University Library Cluj

[închinăciune

Dela fii României, care tu o ai cinstit;
 Noi venim mirarea noastră la mormântu-ți
 [a depune;
 Veacurile ce 'nghit neamuri al tău nume
 [l'au hrăpit.

Răvna-ți fu neobosită, îndelung'a ta silință:
 Până l'adânci bătrânețe pe Români

[îmbărbătași;

Insă, vai! n'a ertat soarta să 'ncununi a ta
 [dorință,
 Și-al tău nume moștenire libertății să îl lași.

Oăci rășboiul e biciu groaznic, care

[moartea îl iubește.

Și ai lui sângerăți Dafini națiile îl plătesc;

E a cerului urgie, este foc care topește

Crângurile înflorite, și pădurile ce-l hrănesc

. . . . .

Dar a nopței neagră mantă peste dealuri

[se lățește.

La apus se adun norii, se întind ca un

[veșmânt,

Peste unde și 'n tărie întunerecul domnește:

Tot e groază și tăcere... umbra intră în

BCU Cluj / Central University Library Cluj

[mormânt.

Lumea e în așteptare... turnurile cele 'nalte

Ca fantome de mari veacuri pe eroii lor

[jălesc;

Și-ale valurilor mândre generații spumegate

Zidul vechiu al mănăstirei în cadență îl

[izbese.

[*Conferențiarul va citi în întregime această poezie și va stărui asupra părților mai frumoase din ea. Va arăta cu acest prilej că nici odată nu s'a putut pune la cale o faptă*

mare în prezent, fără a ne fi însuflețit mai întâi de faptele trecutului. De aceea și scriitorii cari au premers revoluției din 1848, unirii principatelor etc. au cântat cu mult suflet în poeziile lor faptele eroice ale trecutului. Citindu-le, o societate întreagă a prins suflet nou. Așa a cântat trecutul Gr. Alexandrescu, A. Mureșanu, V. Cârlova, V. Alecsandri, M. Eminescu, dar mai mult decât toți, deși mai slab, Dumitru Bolintineanu, care a pus în versuri multe fapte de vitejie cuprinse în Istoria Românilor.]

V. Gr. Alexandrescu a fost și un gânditor mare, care și-a dat seama și de deșertăciunile vieții și de singurele fapte prin care omul se poate înălța, poate trece în nemurire. Poeziile lui „Anul 1840“, „Satira spiritului meu“, „Scrisorile“ dovedesc din belșug ce minte mare și adâncă a fost Alexandrescu, minte cu care s'a înălțat până la cunoașterea lui Dumnezeu.

[Conferențiarul va citi poeziile „Anul 1840“ și „Rugăciune“ și va stărui asupra câtorva adevăruri fundamentale cuprinse în acestea, ca tot atâtea orientări și pentru viața noastră.]

Anul 1840

Să stăpânim durerea care pe om supune,
Să aşteptăm în pace al soartei ajutor ;
Căci cine ştie oare şi cine îmi va spune
Ce-o să aducă ziua şi anul viitor ?

Măine poimâne, poate, soarele fericirii,
Se va arăta vesel pe orizon senin :
Binele ades vine pe urmele mâhnirii
Şi o zâmbire dulce dup' un amar suspin.

Aşa zice tot omul ce 'n viitor trăeşte,
Aşa zicea odată copilăria mea :
Şi un an vine, trece, ş'alt an îl moşteneşte
Şi ce nădejdi dă unul, acelălalt le ia.

Puţine-aş urea, iubite, din zilele-mi pierdute,
Zile ce 'n veşnicie 'şi iau repede sbor ;
Puţine suvenire din ele am plăcute :
A fost numa 'n durere varietatea lor ;

Dar pe tine, an tânăr, te văz cu mulţămire !
Şi eu sunt mică parte din trista omenire,
Şi eu a ta sosire cu lumea o slăvesc !
Pe tine te doreşte tot neamul omenesc !

Când se născu copilul ce s'aștepta să vie,
 Ca să ridice iarăși pe omul cel căzut,
 Un bătrân îl luă 'n brațe, strigând cu bucurie :
 „Sloboade-mă, stăpâne, fiindcă l-am văzut“.

Astfel dreptii ar zice, de ar vedea 'mplinite
 Câte într'al tău nume ne sunt făgăduite,
 O an, prezis atâta, măreț reformator !
 Incepi, prefă, răstoarnă și îmbunătățează,
 Arată semn acelor ce nu voesc să crează ;
 Ad-o fără zăbavă o turmă ș'un păstor.

A lumei temelie se mișcă, se clătește,
 Vechile-î instituii se șterg, s'au ruginit ;
 Un duh fierbe în lume, și omul ce gândește
 Aleargă către tine, căci vremea a sosit !

Ici, umbre de noroade le vezi ocârmuite
 De umbra unor pravili călcate, siluite
 De alte mai mici umbre, neînsemnați pitici.
 Ori care simțeminte înalte, generoase,
 Ne par ca niște basme de povestit frumoase
 Și tot entuziasmul izvor de idei mici.

Politica adâncă stă în fanfaronadă
 Și știința vieții în erotism cumplit ;
 D'a omului mărire nimie nu dă dovadă,
 Și numai despotismul e bine întărit.

An nou! Aștept minunea-ți ca o cerească

[lege:

Dacă însă păstorul ce tu ni l-ai alege,
 Va fi tot ca păstorii de care-avem destui,
 Atunci... lasă în starea-i bătrâna tiranie.
 La darurile tale eu nu simt bucurie,
 De 'mbunătățiri rele cât vrei suntem sătui.

Ce bine va aduce o astfel de schimbare?
 Și ce mai rău ar face o stea, un comet mare,
 Care să arză globul ș'ai lui locuitori!
 Ce pasă bieteii turme, în veci nenorocită,
 Să știe de ce mână va fi măcelărită,
 Și dacă are unul sau mai mulți apăsători?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Eu nu îți cer în parte nimica pentru mine:
 Soarta mi cu a mulțimii aș vrea să o unesc;
 Dacă numai asupra-mi nu poți s'aduci vr'un
 [bine,

Eu râz d'a mea durere și o desprețuesc.

După suferiri multe inima se 'mpetrește;
 Lanțul ce 'n veci ne-apasă uităm cât e de greu;
 Răul se face fire, simțirea amorțește,
 Și trăesc în durere ca 'n elementul meu.

Dar aș vrea să văd ziua pământului vestită,
 Să răsuflu un aer mai slobod, mai curat,

Să pierz ideea tristă de veacuri întărită,
Că lumea moștenire 'ntâmplărilor s'a dat!

Atunci dac'a mea frunte galbenă, obosită,
Dacă a mea privire s'o 'ntoarce spre
|mormânt,
Dac'a vieții 'mi tristă făclie osândită
S'o 'ntuneca, s'ar stinge d'al patimilor vânt,

Pe aripele morții celei mântuitoare,
Doiu părăsi locașul unde am nădăjduit,
Voiu lăsa fericirea aceluia ce-o are,
Și a mea pomenire acelor ce-am iubit.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Rugăciunea

Al totului părinte, tu a cărui voință,
La lumi ne'nfințate ai dăruit ființă,
Stăpâne ziditor!
Putere fără margini, izvor de veșnicie,
Al căruia sfânt nume pământul nu îl știe,
Nici omul muritor!

Dacă la cer s'aude glasul făpturei Tale,
Fă ca totdeauna pe a virtuței cale,
Să merg neștrămutat.

Știu cum eă lumea noastră, între globurile
 [multe
 Ce sunt pentru mărirea-Ți cu un cuvânt făcute
 După un veșnic plan,
 Nimica înainte-Ți nu poate să se creadă ;
 C'ășa de puțin este, ș'atâta însemnează
 Un val în Ocean.

Cunosc cu toate-acestea și văz cu
 [ncredințare,
 Că'n fapta cea mai mică și'n lucrul cel mai
 [mare

De o potrivă ești ;
 Că la a Ta dreptate nu este părtinire ;
 Că îngrijești de toate, că fără osebite
 Ș'asupra mea privești.

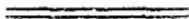
Cu tunetul din ceruri Tu ocolești pământul !
 Inflorești cu natura și răcorești cu vântul ;
 Ești viața ce ne-ai dat.
 Ascultă dar, Stăpâne, supusa rugăciune
 Ce sufletul o 'nalță, ce inima depune
 La tronu-Ți ne'ncetat.

Până'n ceasul din urmă amorul Tău să mi fie
 Comoară de nădejde, de dulce bucurie,
 Izvor de fericiri ;

El singur să-mi stea față în acele minute,
 Când planuri viitoare și amăgiri trecute
 Se șterg ca năluciri.

Dela poeziile lui Gr. Alexandrescu, cam greoaie, cu rime unele slabe, cu limba ne-deplin formată, până la Eminescu nu-s decât câțiva ani și ce mare deosebire! Cum stră-lucește versul lui Eminescu! În toate ale noastre am înaintat și am făcut progrese repezi în ultima sută de ani, dela 1800—1900. Așa și în limbă. Eminescu însă a fost și un mare creiator. Totuși poeziile lui Alexandrescu, cel puțin acele citite aici, vor dăinui cât limba românească și citindu-le vecinic vom admira înțelepciunea, spiritul mare al poetului, precum și dragostea sa pentru toate virtuțile omului și dușmănia împotriva slăbiciunilor omenești, și a păcatelor.

De aceea ori-când și ori-cine va putea și învăța din Gr. Alexandrescu.

Vasile Alecsandri

(n. 1819, m. 1890)

1. Vasile Alecsandri s'a născut în 1819 la Mircești, jud. Roman, în Moldova, din părinți cu bună stare materială, harnici, luminați. Era o familie de boerinaș ce se ridica cu îndrăzneală, atrăgând atențiunea marilor familii boerești asupra sa. Tatăl său, tot Vasile, era spătar; mamă-sa, Elena Cozoni, era de loc din Târgul Neamț, frumoasă, deșteaptă, distinsă.

Învățătura și-a început-o în casa părintească ca aproape toți fiii de boer de pe vremea aceea; a continuat-o la Iași, în institutul unui fost ofițer în armata lui Napoleon — Cuénim. —

În 1834 pleacă la Paris, la școală, la vârstă de 13 ani (după alte date la 15 a.). Orașul face mare impresiune asupra lui. Aici își dă bacalaureatul, apoi încearcă la universitate, în diferite științe. Dar simte tot mai puternică inclinația spre literatură și se oprește „la studiile literare cerute de sufletul său“.

La 1839 Alecsandri, dimpreună cu C. Negri, vizitară Italia. După cultura franceză

Aleksandri cunoștea acum pe cea italiană. El dorește aceeași cultură Țării sale, la care e mereu cu gândul în drumurile prin străini. „Când va da Dumnezeu“, scrie el „să avem și noi în Moldova un Raphael, un Michel Angelo“.

Sosind la Iași, se alătură lui M. Cogălniceanu și C. Negruzzi, și publicară împreună revista „Dacia literară“. Aici publică întâia sa bucată literară „Buchetiera din Florența“.

Dar trece repede la subiecte românești. Scrie „Doinele“, după ce cutrieră locuri și cunoaște diferite tipuri din Țară. „Doinele“ exprimă energia națională în creștere; vr'o șapte sunt haiducești energice; în altele apare țăranul horind voinicește, urând pe ciocoi; doinele ostășești, de acum a Călăreților, din trecut a Tătarului, sunt scrise cu aceeași încredere.

Doinele lui Aleksandri au contribuit la naționalizarea poeziei românești. De aici activitatea lui este neobosită în toate genurile literare.

Vasile Aleksandri este un autor bogat în scrieri, care ne-a lăsat o întreagă comoară literară în volumele sale.

II. *Cunoscând țări străine și văzând cât de rămase în urmă sunt țările românești, Alecsandri, care le iubea din toată inima, n'a avut dorință mai mare în toată viața lui decât să și vadă patria sa în rând cu celelalte țări libere și culte.*

De aceea idealul urmărit de el este și politic, național și cultural. Ca român a luptat viața întreagă, cu multe sacrificii personale, fiind silit să emigreze în țări străine, pentru unirea Principatelor, pentru independență, pentru proclamarea Regatului.

Fie că a fost ministru al României pe lângă guvernele țărilor din Apus, fie că a fost un emigrant particular, Alecsandri n'a lăsat o clipă să nu o folosească pentru binele neamului său. A luminat, a descoperit și altora trecutul și suferințele prezente ale României, câștigând mulți prieteni pentru țara noastră.

Era cu sufletul întreg, și în străinătate și în țară, pentru propășirea românismului, pe care el îl înțelegea unit în cele două Principate.

la parte însemnată la actul unirii și tot el o cântă și în versuri, după-cum cântase „Deșteptarea României“.

După unire, lucrează pentru independența de Turci, și tot ei cântă războiul pentru această independență, la 1877|78.

De acest războiu, în alianță cu rușii, sunt legate poeziile lui, cunoscute sub numele de „Ostașii noștri“. În ele cântă virtuțile ostașești și eroismul soldaților din războiul independentei. Sunt poezii cari au pătruns de vreme în toate ținuturile locuite de români și ne-au făcut pe toți să tresărim de mândrie și de voință națională.

Cine nu a cântat, după „Hora Unirii“, Hora dela Pluvna, Hora dela Crivița? Cine nu cunoaște poezia „Peneș Curcanul“.

„Plecat-am nouă din Vaslui
Și cu sergentul zece,
Și nu era, zău, nimănu
În plept inima rece“.

Cine nu a citit ori a auzit pe copiii lui citind „Sergentul“, „Balcanul și Carpatul“?

Când s'a proclamat Regatul român tot Alecsandri a cântat și acest fapt însemnat, în poezia-îmn, pe care-l cântăm și azi:

„Trăiască Regele
În pace și onor“.

După unirea cea mare nu s'a găsit până azi nici un poet să cânte această minune. Dacă ar fi trăit la 1918 Alecsandri, desigur că România mare și-ar fi avut imnul ei național. Așa de mult a fost concreșcut sufletul lui Alecsandri cu toate luptele și biruințele românești din veacul trecut.

III. Dar Alecsandri a știut că o țară unită, mare și tare, nu o poate avea și păstra decât un popor luminat, plin de încredere în puterile lui, care să se ridice prin cultură în rândul popoarelor mari.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Deaceea el a făcut tot ce i-a stat în putință să ridice poporul românesc pe o treaptă mai înaltă.

Pe vremea tinereții sale mai nime nu mai credea în vrednicia poporului român, răpus de greci și fanarioți aproape în tot ce avea mai bun. V. Alecsandri, pentru a arăta prețul poporului român, i-a descoperit lui însuși nestimatele sale: poeziile populare de-o mare frumusețe, pe cari le-a adunat și tipărit să le cunoască toți. A adunat balade și legende din vremile eroice de demult și le-a îmbrăcat în haina poeziei, (Groza, Dan Că-

*pităn de plaiu, Grui Sânger. Dintre baladele
poporale se vor pomeni mai multe. Se va
citi cel puţin Legenda mănăstirii de Argeş)*

Mănăstirea Argeşului

I.

Pe Argeş în jos,
Pe un mal frumos,
Negru Dodă trece
Cu tovarăşi zeece:
Nouă meşteri mari
Calfe şi zidari,
Şi Manoli zeece,
Care-i şi întrece;
Merg cu toţi pe cale
Să aleagă 'n vale
Loc de mănăstire
Şi de pomenire.
Iată cum mergea,
Că 'n drum ajungea
Pe-un biet ciobănaş,
Din fluer doinaş.
Şi cum îl vedea
Domnul îi zicea:
„Mândru ciobănaş,
Din fluer doinaş!
Pe Argeş în sus
Cu turma te-ai dus,

Pe Argeş în jos
Cu turma ai fost.
Nu cumva-ai văzut
Pe unde-ai trecut,
Un zid părăsit
Şi neisprăvit,
La loc de grindiş,
La verde-aluniş?“
— „Ba, Doamne-am văzut
Pe unde-am trecut
Un zid părăsit
Şi neisprăvit.
Câinii cum îl văd
La el se reped
Şi latră-a pustiu
Şi urlă-a morşiu“.
Cât îl auzia
Domnu 'nveselia
Şi eurând pleca,
Spre zid apuca
Cu nouă zidari,
Nouă meşteri mari
Şi Manoli zeece,
Care-i şi întrece.

„Iată zidul meu!
 Aci aleg eu
 Loc de Mănăstire
 Și de pomenire.
 Deci voi, meșteri mari,
 Calfe și zidari,
 Curând vă siliți
 Lucrul de-l porniți,
 Ca să-mi ridicați,
 Aici să-mi durați,
 Mănăstire naltă
 Cum n'a mai fost altă,
 Că voi da averi,
 Voi face boieri;
 Iar de nu, apoi
 Doi zidi pe voi,
 Voi zidi de vii
 Chiar în temelii“!

II.

Meșterii grăbia,
 Sforile 'ntindea,
 Locu-'l măsură,
 Șanțuri largi săpa
 Și mereu lucra,
 Zidul ridica.
 Dar orice lucra,
 Noaptea se surpa!
 A doua zi iar,
 A treia zi iar,
 A patra zi iar
 Lucra în zădar!

Domnul se mira
 Ș'apoi îi muștra,
 Ș'apoi se 'nerunta
 Și-i amenința
 Să-l pue de vii
 Chiar în temelii!
 Meșterii cei mari,
 Calfe și zidari,
 Tremurau lucrând,
 Lucrau tremurând,
 Zi lungă de vară
 Ziua pân' în seară.
 Iar Manoli sta,
 Nici că mai lucra,
 Ci mi se culca
 Și un vis visa,
 Apoi se seula
 Ș'astfel cuvânta:
 „Nouă meșteri mari,
 Calfe și zidari!
 Știți ce am visat
 De când m'am culcat?
 O șoptă de sus
 Avea mi-a spus,
 Că orice-am lucra
 Noaptea s'a surpa,
 Pân' vom hotărî
 În zid de-a zidi,
 Cea 'ntâiu soșioară,
 Cea 'ntâiu sorioară,
 Care s'a ivi
 Mâni în zori de zi,

Aducând bucate
 La soț ori la frate.
 Deci dacă vroii,
 Ca să isprăviți
 Sfânta Mânăstire
 Pentru pomenire,
 Noi să ne-apucăm
 Ca toți să jurăm
 Și să ne legăm
 Taina s'o păstrăm.
 Ș'orice soțioară,
 Orice sorioară
 Mâni în zori de zi
 Întâi s'a ivi,
 Pe ea so jertfim
 În zid s'o zidim" !

III.

Întâi 'n zori de zi
 Manea se trezi,
 Ș'apoi se sui
 Pe gard de nuele
 Și mai sus, pe schele,
 Și 'n câmp se uita,
 Drumul cerceta.
 Când, vai! ce zăria?
 Cine că venia?
 Soțioara lui,
 Floarea câmpului.
 Ea s'apropia
 Și îi aducea

Prânz de mâncătură,
 Din de beutură.
 Cât el o zăria
 Inima-i săria,
 În genunchi cădea
 Și plângând zicea:
 „Dă, Doamne, pe lume
 O ploaie cu spume,
 Să facă pârae,
 Să curgă șiroae,
 Apele să crească,
 Mândra să-mi oprească.
 S'o oprească 'n vale,
 S'o 'ntoarcă din cale" !
 Domnul se 'ndura,
 Ruga-i asculta,
 Norii aduna,
 Ceru 'ntuneca.
 Și curgea de-odată
 Ploae spumegată
 Ce face pârae
 Și umflă șiroae,
 Dar oricât cădea,
 Mândra n'o opria,
 Ci ea tot venia
 Și s'apropia.
 Manea mi-o vedea,
 Inima-i plângea
 Și iar se 'nehina
 Și iar se ruga:

„Suflă, Doamnă-un vânt,
 Suflă-l pe pământ,
 Brazii să-i despoae,
 Paltini să îndoae,
 Munjii să răstoarne,
 Mândra să-mi întoarne,
 Să mi-o 'ntoarne 'n cale,
 S'o ducă de vale“!
 Domnul se 'ndură,
 Ruga-i ascultă
 Și sufla un vânt,
 Un vânt pe pământ,
 Paltini că 'ndoia,
 Brazi că despoia,
 Munjii răsturna,
 Iară pe Ana / Central University of Brasov
 Nici e'o înturna!
 Ea mereu venia,
 Pe drum șovăia
 Și s'apropia
 Și, amar de ea,
 Iată e'ajungea!

IV.

Meșterii cei mari
 Calfe și zidari,
 Mult înveselia
 Dacă o vedea.
 Iar Manea turba,
 Mândra-și sărufa,
 În brațe-o lua,
 Pe schele-o urea

Pe zid o puneă
 Și, glumind, zicea:
 „Stăi, mândruța mea,
 Nu te speria,
 Că vrem să glumim
 Și să te zidim“!
 Ana se 'ncredea
 Și vesel râdea,
 Iar Manea ofta
 Și se apuca
 Zidul de zidit,
 Visul de 'mplinit.
 Zidul se suia
 Și o cuprindea
 Pân' la gleznișoare,
 Pân' la pulpișoare.
 Iar ea, vai de ea!
 Nici că mai râdea,
 Ci mereu zicea:
 „Manoli, Manoli,
 Meștere Manoli!
 Ajungă-ți de șagă,
 Că nu-i bună, dragă,
 Manoli, Manoli,
 Meștere Manoli!
 Zidul rău mă strânge,
 Trupușoru-mi frânge“!
 Iar Manea tăcea
 Și mereu zidea.
 Zidul se suia
 Și o cuprindea

Pân' la gleznișoare,
 Pân' la pulpișoare,
 Pân' la costișoare,
 Pân' la fâțișoare.
 Dar ea, vai de ea,
 Tot mereu plângea
 Și mereu zicea :
 „Manoli, Manoli,
 Meștere Manoli!
 Zidul rău mă strânge,
 Țâțișoara-mi plânge,
 Copilașu-mi frânge“ !
 Manoli turba
 Și mereu lucra.
 Zidul se suia
 Și o cuprindea
 Pân' la costișoare,
 Pân' la fâțișoare,
 Pân' la buzișoare,
 Pân' la ochișori,
 Incât, vai de ea!
 Nu se mai vedea,
 Ci se auzia
 Din zid că zicea :
 „Manoli, Manoli,
 Meștere Manoli!
 Zidul rău mă strânge
 Viața mi se stinge“ !

V.

Pe Argeș în jos,
 Pe un mal frumos

Negru Vodă vine
 Ca să se închine
 La cea Mănăstire,
 Falnică zidire,
 Mănăstire naltă
 Cum n'a mai fost altă.
 Domnul o privia
 Și se 'nveselea
 Și astfel grăia :
 „Voi, meșteri zidari,
 Zece meșteri mari!
 Spuneți-mi eu drept,
 Cu mâna la pept,
 De-aveți meșterie
 Ca să-mi faceți mie
 Altă mănăstire
 Pentru pomenire
 Mult mai luminoasă
 Și mult mai frumoasă“ ?
 Iar cei meșteri mari,
 Calfe și zidari,
 Cum sta pe grindis,
 Sus pe coperiș,
 Deseli se mândria
 Ș'apoi răspundea :
 „Ca noi, meșteri mari,
 Calfe și zidari
 Alții nici că sunt
 Pe acest pământ!
 Află că noi știm
 Oricând să zidim,

Altă mănăstire
 Pentru pomenire
 Mult mai luminoasă
 Și mult mai frumoasă"!
 Domnu-i asculta
 Și pe gânduri sta.
 Apoi poruncia
 Schelele să strice,
 Scări să le ridice,
 Iar pe cei zidari,
 Zee meșteri mari,
 Să mi-i părăsească,
 Ca să putrezească
 Colo pe grindis,
 Sus pe coperis.
 Meșterii gândia
 Și ei își făcea
 Aripă sburătoare
 Din șindrili ușoare.
 Apoi le 'ntindea
 Și 'n văzduh săria,
 Dar pe loc cădea
 Și unde pica
 Trupu-și despica.
 Iar bietul Manoli,
 Meșterul Manoli,
 Când se încerea

De-a se arunca,
 Iată e'auzia
 Din zid că eșia
 Un glas nădușit,
 Un glas mult iubit,
 Care greu gemea
 Și mereu zicea:
 „Manoli, Manoli,
 Meștere Manoli!
 Zidul rău mă strânge
 Tâjișoara-mi plânge,
 Copilașu-mi frânge,
 Viața mi se stinge“!
 Cum o auzia
 Manea se perdea.
 Ochii se 'nvelea,
 Lumea se 'ntorcea,
 Norii se 'nvârtea,
 Și de pe grindis,
 De pe coperis,
 Mort bietul cădea!
 Iar unde cădea
 Ce se mai făcea?
 O fântână lină
 Cu apă puțină,
 Cu apă sărată,
 Cu lacrimi udată!

*Pentru aceeași încredere în noi înșine
 a scris el „Sentinela română“ („Din vârful
 Carpaților, din desimea brazilor“) în care*

se arată toată mândria latinătății noastre („Apatrece, pietrele rămân“).

Aceste poezii ale lui V. Alecsandri pline de sentimentul încrederii și al mândriei naționale, au dat curaj multor suflete românești, din toate regiunile, și au pregătit în mare măsură același gând și voință care ne-au adus unirea cea mare.

Dela Alecsandri ne-au rămas cuvintele pe cari azi le putem lua și în zeflemea, dar mai înainte erau cinstite ca lozinci de înălțare :

„Românul e născut poet“

„Românul are șapte vieți

În pieptu-i de aramă“.

IV. Dar voind să vadă nația noastră la așa înălțime, poetul trebuia să iea în seamă și slăbiciunile, păcatele nației și ale societății, și să le biciuiască, pentru a ne scăpa de ele.

De aici au pornit aproape toate scrierile teatrale ale lui V. Alecsandri, din dorința să îndrepteze moravurile societății, de a o scăpa de unele atitudini (ținute) ridicole, păgubitoare, și de piedecile în calea desvoltării culturale.

„Cocoana Chirița „în provincie“ sau la „lași“, „Conu Iorga dela Sadagura“ etc. intenționau

această curățire a societății de toate balasturile care se pun în calea propășirii.

El scrie o mare mulțime de piese teatrale, vodeviluri, etc. prin cari se pune și temeiul desvoltării teatrului românesc, și se ajută și societății să se curețe de păcate, de obiceiuri învechite ce nu mai au rost, și să fie capabilă de a se avânta spre noile idealuri.

V. Vasile Alecsandri cântă, din aceleși motive, și frumuseța neîntrecută a pământului românesc, în minunatele lui „Parteluri“. El arată frumuseța pământului, a lucrurilor, a codrilor, a ierburilor și verilor noastre, a plugurilor, a „Rodicăi“, arătându-ne tipuri cari seamănă cu cele din baladele eroice, haiducești; că e același neam de oameni, și că numai amestecul Fanarului ne-a putut strica, pe-o vreme, și în limbă, și în obiceiuri, și în virtute.

(Se vor citi din „Pastele“, 3—4 bucăți: „Sămănătorii“, „Rodica“, „Iarna“, „Concertul în luncă“.)

Sămănătorii.

Sămănătorii harnici cu sacul subsuoară
 Pășesc în lungul brazdei pe fragedul pământ:
 Pe culme, pe vălcele se sue și coboară,
 Svârlind în a lor cale sămânța după vânt.

— „O mie!“ zice unul menind cu veselie.
 — „Noroc și roadă bună!“ adaoge un alt.
 „Ca vrabia de toamnă rotund spicul să fie!
 „Ca trestia cea naltă să fie paiul nalt!

„Din zori și până 'n noapte tot grâul să resară;
 „In el să se ascundă porumbii osteniți,
 „Și când flăcăi și fete vor secera la vară
 „In valuri mari de aur se 'noate rătăciți!“

Semănătorii veseli spre fund înaintează,
 De-a curmezișul brazdei boroanele pornese,
 Și grapele spinoase de aproape le urmează,
 Ingroapă 'necet sămânța și câmpul netezese.

Rodica.

Purtând cofiță cu apă rece
 Pe ai săi umeri albi, rotunjori,
 Juna Rodică voioasă trece
 Pe lângă junii semănători.

Ei cu grăbire îi sar în cale
 Zicând: „Rodică, floare de erin,
 „In plin să-ți meargă vrerile tale
 „Precum tu, dragă, ne eși cu plin!“

„S'ajungi mireasă, s'ajungi erăiasă!
 „Calea să-ți fie numai cu flori,
 „Și casa casă și masa masă
 „Și sânul leagăn de pruncușori!“

Cu grâu de aur ei o presoară,
 Apoi cofița întreagă-o beu,
 Copila râde și 'n cale-i sboară,
 Scuturând grâul din părul său.

Iarna.

Din văzduh cumplita iarnă cerne norii de zăpadă,
 Lungi troene călătoare adunate 'n cer grămadă;
 Fulgii sbor, plutesc în aer ca un roi de fluturi albi,
 Răspândind fiori de ghiață pe ai țării umeri dalbi.

Ziua ninge, noaptea ninge, dimineața ninge iară!
 Cu o zale argintie se îmbracă mândra țară;
 Soarele rotund și palid se prevede printre nori
 Ca un vis de tinerețe printre anii trecători.

Tot e alb pe câmp, pe dealuri, împrejur, în depărtare,
 Ca fantasme albe plopii înșirați se pierd în zare,
 Și pe 'ntinderea pustie, fără urme, fără drum,
 Se văd satele pierdute sub elăbuci albi de fum.

Dar ninsoarea încetează, norii fug, doritul soare
 Strălucește și dismeardă oceanul de ninsoare.
 Iată-o sanie ușoară care trece peste văi...
 În văzduh voios răsună elinchețe de zurgălăi.

Concertul în luncă.

În poiana tăinuită unde sbor luciri de lună
 Floarea oaspeților Luncii cu grăbire se adună
 Ca s'asculte-o cântăreață revenită 'n primăvară
 Din străinătatea neagră unde-i viața mult amară.

Roiu de flacări ușurele, Lucioli scânteitoare
 Trece în aer, stau lipite de *luminărele* 'n floare,
 Răspândind prin crengi, prin tufe o vâpae albăstrie
 Ce mărește 'n miezul nopții dalba luncii feerie.

Iată vin pe rând, păreche, și pătrunde cole 'n poiană
Bujorelul vioiu, rumen, cu nălțuța *odoleană*.
Frășiori și *românițe* care se aținu la drumuri,
Clopoșei și *măzărele* îmbătate de parfumuri.

Iată frageda *sulcină*, *stelișoare*, *blânde nalbe*
 Urmărind pe *busuiocul* iubitor de sinuri albe.
Dediței și *garofițe* părăguite 'n foc de soare,
Toporași ce se închină gingașelor *lăcrimioare*.

Dine *cimbrul* dela câmpuri cu *fetica* dela vie,
 Nufărul din baltă vine întristat, fără soție,
 Și cât el apare galbin, oacheșele *viorele*
 Se retrag de el departe, răsând vesel între ele.

În poiană mai vin încă elegante floricele,
 Unele 'n *condurii Doamnei* și 'n *rochiși* de rândunele
 Altele purtând în frunte, înșirate pe o rază
 Picături de rouă dulce care 'n umbră scânteiază.

Ele merg, s'adună 'n grupe, se feresc de buruene
 Și privesc sosind prin aer sburători cu mândre pene,
 Dumbrăvenci, granguri de aur ce au cuiburi de mătăasă,
 Ciocărlii, oaspeți de soare, rândunele-oaspeți de casă.

Mierle vii șuerătoare, cucul plin de îngâmfare,
 Gaița ce imitează ori ce sunete bizare,
 Stigleși, presuri, macalendri ce prin tufe se alungă
 Și dutoase turturele cu dor lung, cu jale lungă.

Iată vin și gândăceii în hlamide smălțuite;
 Iată grieri, iată fluturi cu-aripioare pudruite,
 Și culbeci care fac coarne purtându-și casa 'n spinare...
 La ivirea lor poiana clocotesece 'n hohot mare.

Iată 'n urmă și albine aducând în gură miere...
 Sburătorii gustă 'n grabă dulcele rod cu plăcere
 Apoi sorb limpedea rouă din a florilor potire
 Șoptind florilor în taină blânde șoapte de iubire.

Dar, tăcere!... Sus pe-un frasin un lin freamăt se aude!...
 Toți rămân în așteptare. Cântăreața 'n cet prelude.
 Vântul tăce, frunza deasă stă în aer neclintită..
 Sub o pânză de lumină lunca pare adormită.

În a nopții liniștire o divină melodie
 Ca suflarea unui geniu printre frunzi alin adie
 Și tot crește, mai sonoră, mai plăcută, mai frumoasă
 Pân' ce umple 'ntreaga luncă de-o vibra-re-armonioasă.

Gânditoare și tăcută luna 'n cale-i se oprește.
 Sufletul cu voluptate în estaz adânc plutește
 Și se pare că s'aude prin a raiului cântare
 Pe-ale ingerilor harpe lunecând mărgăritare,

È priveghitoarea dulce care spune cu uimire

Tainele inimei sale, visul ei de fericire...

Lumea 'ntreagă stă pătrunsă de- al ei cântic fără nume...

Maecul singur, roș la față, doarme dus pe ceea lume!

VI. Pentru cultura noastră literară, pentru curățirea și perfecționarea limbii, V. Alecsandri a luptat toată viața, scriind el însuși din an în an mai frumos. A întemeiat reviste și ziare, a publicat cărți, a făcut cunoscută literatura populară și în străinătate. A fost nu numai un mare poet, ci și un mare român și un înțelept bărbat de Stat. Un om bun, delicat, cu suflet tare cuprinzător și iertător. Un român dintre cei ce au pus temelile prieteniei noastre cu țările latine, îndeosebi cu Franța, prietenii de cari am avut mare folos la întemeierea României mari.

El a cântat neamul latin, toate popoarele latine în poezia „Latina Gintă“, care a fost premiată la un concurs, la care au luat parte cei mai buni poeți ai țărilor latine de pe atunci.

Să-l cîtim cât mai des pe Alecsandri: scrisul lui e viguros, sănătos, optimist, curat, și românesc, mai presus de toate. Puterea, inima noastră va crește din cetitul celui pe care Eminescu l-a numit „Rege al poeziei“.

George Coșbuc

(n. 1866, m. 1918.)

Poetul țărănimii, cum a fost numit, s'a născut la 1866 în comuna, Hordou, jud. Năsăud, dintr'o familie preoțească.

A învățat carte acasă și în Năsăudul grănicerilor, unde a terminat liceul. De aici a venit la Universitatea din Cluj. Nu a rămas la Cluj decât puțină vreme și a plecat la Sibiu, în redacția ziarului „Tribuna“, unde era atunci și prozatorul I. Slavici.

Aplicarea lui spre poezie s'a vădit curând. Încă pe băncile liceului scrie versuri, le citește la societatea de lectură a elevilor, le publică în reviste literare din Ardeal, sub numele de C. Boșcu. Din tinerețe îi place poezia clasică greacă și romană, traduce din diferiți poeți bucăți mai mici.

Din copilărie iubește mai presus de toate viața satelor românești, așa cum le-a cunoscut în jurul Năsăudului. Satul, țăranul și viața sătească pe care le-a cântat Coșbuc este satul fruntaș românesc, cu oameni binișor înstăriți, harnici, luminați; satul bine gospodărit, cu o rasă de oameni sănătoși și frumoși, cu duh și poftă de viață.

Așa cum e pretutindenea satul și țăranul român, unde nu e sărăcia prea mare și întunerecul prea greu.

Dacă în cântarea satului și a țăranelui român la Coșbuc nu se aud note trudite decât mai târziu, în „Noi vrem pământ“, și, în parte, în „Doina“, este urmarea împrejurării că Coșbuc a cunoscut numai mai târziu satul cu oameni legați cu totul de glie, cum era în multe părți ale Ardealului și în vechiul Regat.

Coșbuc nu aduce laturi de umbră în viața satului, fiindcă în tinereța sa el a cunoscut numai latura de lumină a satului românesc, mai înstărit.

Deaceia îl acuză pe nedreptul aceia cari spun că el a umplut satul numai cu idile ademenitoare, ca și Alecsandri, și tragedia lui nu a văzut-o. A văzut-o acolo unde se putea vedea și a și arătat-o în cea mai revoluționară poezie românească : în „Noi vrem pământ“.

Noi vrem pământ

Flămând și gol, făr'adăpost,
Mi-ai pus pe umeri cât ai vrut,
Și m'ai scuipat și m'ai bătut
Și câne eu ți-am fost!

Ciocoiu pribeag, adus de vânt,
 De ai cu iadul legământ
 Să-ți fim tot câni, lovește 'n noi!
 Răbdăm poveri, răbdăm nevoi
 Și ham de cai și jug de boi:
 Dar vrem pământ

O coajă de mălaiu de ieri
 De-o vezi la noi tu ne-o apuci,
 Băieții tu 'n rășbolu ni-i duci,
 Pe fete ni le ceri.
 Injuri ce-avem noi drag și sfânt;
 Nici milă n'ai, nici crezământ!
 Flămânzi copiii 'n drum ne mor
 Și ne sfârșim de mila lor —
 Dar toate le-am trăi ușor
 De-ar fi pământ!

De-avem un cimitir în sat
 Ni-l faceți lan, noi boi în jug,
 Și 'n urma lacomului plug
 les oase, și-i păcat!
 Sunt oase dintr'al nostru os:
 Dar ce vă pasă! Voi ne-ați scos
 Din case, goi în ger și 'n vânt,
 Ne-ați scos și morții din mormânt —
 O, pentru morți și-al lor prinos,
 Noi vrem pământ!

Și-am vrea și noi, și noi să știm
 Că ne-or sta oasele 'ntr'un loc,
 Că nu-și vor bate-ai voștri joc

De noi, dacă murim.

Orfani și cei ce dragi ne sunt,
 De-ar vrea să plângă pe-un mormânt,
 Et n'or ști 'n care șanț zăcem,
 Căci nici pentr'un mormânt n'avem
 Pământ — și noi creștini suntem!

Și vrem pământ!

N'avem nici vreme de 'nchinat,
 Căci vremea ni-e în mâni la voi;
 Avem un suflet încă 'n noi

Și par'că l'ați uitat!

Ați pus cu toții jurământ
 Să n'avem drepturi și cuvânt:
 Bătăi și chinuri, când țipăm,
 Obezi și lanț când ne mișcăm,
 Și plumb când istoviți strigăm,
 Că vrem pământ!

Doi ce-aveți îngropat aici?
 Doi grâu? Dar noi strămoși și tați,
 Noi mame și surori și frați!

În lături, venetici!

Pământul nostru-i scump și sfânt,
 Că el ni-e leagăn și mormânt:
 Cu sânge cald l-am apărat,
 Și câte ape l-au udat
 Sunt numai lacrimi ce-am vărsat —
 Noi vrem pământ!

N'avem puteri și chip de-acum
 Să mai trăim cerșind mereu,
 Că prea ne schingiuese cum vreu
 Stăpâni luați din drum!
 Să nu dea Dumnezeu cel sfânt,
 Să vrem noi sânge, nu pământ!
 Când nu vom mai putea răbda,
 Când foamea ne va răscula,
 Hristoși să fiți, nu veți scăpa
 Nicu în mormânt!

[*Conferențiarul va citi în întregime „Noi vrem pământ” și va dovedi astfel că G. Coșbuc a fost cu inima alături de țărănimе și în durerea ei.*]

Adevărat că el a scris și „Subțirica din vecini”, „Noaptea de vară”, „Ispita”, și toate acele neîntrecute icoane de lumină din viața satelor noastre, cuprinse în volumul „Balade și idile”. Dar în ele Coșbuc nu a exagerat,

nu a arătat frumuseța și bucuria vieții sătești decât așa cum a cuprins-o sufletul său cu simfirea de poet.

Coșbuc, să mai adăugăm, a văzut viața satului cu ochii tinereții, când întreaga viață ni se pare mai bună, mai senină, mai curată. Și a contemplat-o nu ca un fiu de țaran, care muncește din greu pământul, ci a luat contact cu ea ca un fiu de preot, care nu cunoaște din proprie experiență greutatea muncii pământului, deși e adevărat că aceasta, când nu e istovitoare, peste puterile omului, e munca cea mai plăcută, mai puțin obositoare.

II. Dar G. Coșbuc nu cântă mai frumos ca mine altul numai viața sănătoasă, robustă și curată dela țară, ci cu aceeași dragoste îmbrățișează toate poveștile, legendele, miturile în legătură cu viața simplă, patriarhală, a satelor noastre. Din poveștile noastre a întruchipat el neîntrecuta poezie „Nunta Zamfirei“.

Nunta Zamfirei

E lung pământul, ba e lat,
Dar ca Săgeată de bogat
Nici astăzi domn pe lume nu-i,

Și-avea o față, fata lui —
 Icoană 'ntr'un altar s'o pui
 La închinat.

Și dac'a fost peștită des,
 E lucru tare cu 'nțeleș,
 Dar dintr'al prinților șirag,
 Câți au trecut al casei prag,
 De bunăseamă cel mai drag
 A fost ales.

El, cel mai drag! El a venit
 Dintr'un afund de Răsărit.
 Un prinț frumos și tinereț,
 Și fata s'a 'ndrăgit de el.
 Că doară toemai Viorel
 l-a fost merit.

Și s'a pornit apoi cuvânt!
 Și patru margini de pământ
 Ce strimte-au fost în largul lor,
 Când a pornit să-și dee zor
 Acest cuvânt mai călător
 Decât un vânt!

Ca ieri cuvântul din vecini
 S'a dus ca astăzi prin străini,

Lăsând pe toți, din cât afund
 O mie de crăimi ascund,
 Toți craii multului rotund
 De veste plini.

Și-atunci din tron s'a ridicat
 Un împărat după 'mpărat,
 Și regii 'n purpur s'au încins,
 Și Doamnele grăbit au prins
 Să se gătească din adins
 Ca niciodat'.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
 Iar când a fost de s'a 'mplinit
 Ajunul zilei de nuntit,
 Din munți și văi, de peste mări,
 Din larg cuprins de multe zări,
 Nuntași din nouăzeci de țări
 S'au răscolit.

De cum a dat în fapt de zori,
 Veniau cu fete și feciori
 Trăsând rădvanele de craiu,
 Pe netede poteci de plaiu:
 La tot rădvanul patru cai,
 Ba patru sori.

Din fundul lumii, mai din sus,
 Și din Zorit și din Apus,
 Din cât loc poți gândind să bați
 Venit-au roiuri de 'mpărați
 Cu stemă 'n frunte și 'mbrăcați
 Cum astăzi nu-s.

Sosit era bătrânul Grui
 Cu Sanda și Rusanda lui,
 Și Tinteș, cel cu trainic rost,
 Cu Lia lui sosit a fost,
 Și Bardeș cel cu adăpost
 Prin munții sâlhui.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și alții, Doamne! Drag alint
 De trupuri prinse 'n mǎrgărint!
 Ce fete dragi! Dar ce comori
 Pe rochii lungi țesute 'n flori!
 Ear hatnele de pe feciori
 Selteau d'argint.

Doinicii cai spumau în salt;
 Și 'n creasta coifului înalt
 Prin vulturi vântul viu vuia,
 Vr'un prinț mai tânăr când trecea,
 C'un braț în șold și pe prăsea
 Cu celalalt.

Un trandafir în văi părea ;
 Mlădiul trup i-l încingea
 Un brâu de-argint, dar toată 'n tot
 Frumoasă cât eu nici nu pot
 O mai frumoasă să-mi socot
 Cu mintea mea.

Și ea, mergând spre Viorel,
 De mână când a prins'o el,
 Roșind s'a zăpăcit de drag,
 Dătavul a dat semn din steag
 Și-atunci porniră toți șireag
 Incetinel.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și 'n vremea cât s'au cununat
 S'a 'ntins poporul adunat
 Să joace 'n drum după tilinei:
 Feciori, la zece fete, cinci,
 Cu sdrângăneii la opinci
 Ca 'n port de sat.

Trei pași la stânga linișor
 Și alți trei pași la dreapta lor ;
 Se prind de mâni și se desprind,
 S'adună cere și ear se 'ntind,
 Și bat pământul tropotind
 În fact ușor.

Iar la ospăţ! Un râu de vin!
 Mai un hotar tot a fost plin
 De mese, şi tot oaspeţi rari,
 Tot crai şi tot crăiese mari,
 Alătura cu ghinărari
 De neam străin.

A fost atâta chiu şi cânt
 Cum nu s'a pomenit cuvânt!
 Şi soarele mirat sta 'n loc,
 Că l'a ajuns şi-acest noroc,
 Să vadă el atâta joc
 P'acest pământ!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De-ai fi văzut cum au jucat
 Copilele de împărat,
 Frumoase toate şi întrulpi,
 Cu ochi şireţi ca cei de vulpi,
 Cu rochii scurte până 'n pulpi,
 Cu păr buclat.

Şi principi falnici şi 'ndrăsneţi
 De-al căror buzdugan isteţ
 Perit-au smei din iaduri scoşi!
 De-ai fi văzut jucând voloşi
 Şi Feţi-voinici şi Feţi-frumoşi
 Şi logofeţi.

Ba Peneş-împărat, văzând
 Pe Barbă-cot, piticeul, stând
 Pe-un gard de-alături privitor,
 L'a pus la joc! Şi 'ntre popor
 Sărea piticeu 'ntr'un picior
 De nu-şi da rînd!

Sunt grei bătrânii de pornit,
 Dar de-i porneşti, sunt grei de-oprit!
 Şi s'au pornit bărboşii regi
 Cu sfetnicii 'nvechiţi în legi
 Şi patruzeci de zile 'ntregi
 Au tot nuntit.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Şi vesel Mugur-împărat
 Ca cel d'ntâiu s'a ridicat
 Şi, cu paharul plin în mâni,
 Precum e felul din bătrâni
 La orice chef între Români,
 El a 'nchinat.

Şi-a zis: „Cât mac e prin livezi,
 Atâţia ani la miri urez!
 Şi-un prinţ la anul! blând şi mic,
 Să crească mare şi voinic, —
 Iar noi să mai jucăm un pic
 Şi la botez!“

[*Conferențiarul va citi-o în întregime.*]
 Dar strălucita baladă „Moartea lui Fulger“ ?
 Cea dintâi ne dă nunta, a doua înmormân-
 tarea la români, transpuse în lumea basmelor.

Dintre legende el pune în versuri minu-
 nate : „Blestem de mamă“, „Pe pământul Tur-
 cului“, „Fata Craiului din Cetini“, „Draga
 mamei“ și altele [unele se află în Biblioteca
 poporală a Asociației, colecția pe a. 1929].

Dela povești și legende Coșbuc trece la
 fapte și la persoane istorice, și scrie bala-
 dele „Pașa Hasan“, „Ștefăniță Vodă“, „De-
 cebal către popor“, „Voichita lui Ștefan“.

Decebal către popor

Viața asta-i bun pierdut
 Când n'o trăești cum ai fi vrut!
 Și-acum ar vrea un neam călău
 S'arunce jug în gâtul tău —
 E rău destul, că ne-am născut,
 Mai vrem și-al doilea rău?

Din zei de-am fi scoborîtori,
 C'o moarte tot suntem datori. —
 Tot una e dac'ai murit
 Flăcău ori moș îngârbovit;
 Dar nu-i tot una leu să mori
 Ori căne 'nlănțuit.

Cei ce se luptă blestemând,
 De s'ar lupta și'n primul rând
 Ei tot atât de buni ne par
 Ca ori și care laș fugar —
 Blestemul, azi și ori și când,
 E plânset înzadar!

Iar a tăcea și lași știi!
 Toți morții tac — dar cine-i viu
 Să rătădă! Bunii rătăd și cad!
 Să rătădem dar, viteaz răsad.
 Să fie-un hohotit și-un chiu
 Din ceruri până 'n tad!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De-ar curge sângele părau,
 Nebiruit e, brațul tău
 Când morții 'n față nu tresari!
 Și însuși fie-un Zeu îți pari
 Când râzi de ce se tem mai rău
 Dușmanii tăi cei tari.

Ei sunt Romani! Și ce mai sunt?
 Nu ei, ci de-ar veni Cel-sfânt,
 Zamolxe, c'un întreg popor
 De zei, i-am întreba: ce vor?
 Și nu le-am da nici lor pământ,
 Căci ei au cerul lor!

Și-acum, bărbați, un fier și-un scut
 E rău destul, că ne-am născut:
 Dar cui i-e frică de rășboiu
 E liber de-a pleca 'napoi.
 Iar cine-i vânzător vândut
 Să iasă dintre noi!

Eu nu mai am nimic de spus —
 Doi brațele jurând le-ași pus
 Pe scut! Puterea este 'n voi
 Și 'n Zei! Dar vă gândiți, eroi,
 Că Zeii sunt departe-sus,
 Dușmanii lângă noi!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Voichița lui Ștefan

Doamna lângă Ștefan vine,
 Blândă 'n vorbe și 'n purtat:
 „Doamne, iar ești supărat!“
 — „Sunt, Voichiță, pentru tine!“
 Zăpăcită Doamna sta
 Și 'nflorită de rușine:
 „Ce-am făcut, Măria-Ta?“
 „Tu?... Nimic!“ Și Vodă strânge
 Mâna Doamnei, gânditor,
 „Șerpil-și au culcușul lor...
 Ah! Voichițo cum aș plânge!

Rău ca Radu nimeni nu-i:
 Uite 'n pumni așa așa frânge
 Gât de lup cum e al lui!"

Doamna i-a pătruns cuvântul,
 Până 'n suflet i-a pătruns.
 El tăcea, ea n'a răspuns.
 Noapte e, și bate vântul,
 Zi prin noapte, cu vr'o doi
 Tari să bați cu ei pământul,
 Pleacă Stefan la rășboiu.

Dintr'acelaș ceas Voichița
 Nu s'a mai oprit din plâns,
 Brâu pe trup ea n'a mai strâns,
 Nu și-a mai gătit cosița.
 În genunchi, e'un dor păgân
 Ea sărută iconița
 Maicii-Domnului, din sân.

Unu-i soț, iar altu-i tată,
 Pentru care se ruga?
 Zile 'ntregi ea se lupta
 De fiori cutremurată;
 Când avea pe soț în gând,
 Ea se pomenea d'odată
 Pe părinte blăstămând.

Ah, de-ar fi un zid de-aramă
 Intre dânși, până 'n nori —
 Și prin plâns adeseori
 Li părea, că ei o cheamă
 Să-i împace! Ea, dar cum?
 Pe ea cine-o bagă 'n seamă?
 Prutul să-l oprești din drum!

Și 'ntr'o zi, sătut de sânge,
 Eată-i, Moldovenii vin.
 Sufletul, de milă plin,
 Al Voichiței, cum se frânge:
 Pentru soțul ei dorit
 Râde veselă și plânge,
 Pentr'un tată biruit.

Ea cu pași grăbiți pornește
 Să-și cuprindă soțu 'n prag:
 Ochii-i stinși s'aprind de drag.
 Ștefan însă ocolește
 Ochii Doamnei, e pripit,
 Iar Voichița nu 'ndrăznește
 Nici să-i zică „bun sosit“.

„Tu mă știi, Voichițo, bine!
 Neamul vostru-i neam de hoți,
 Și-i voiu dușmăni pe toți,
 Cum te dușmănesc pe tine!

Am să-i curm pe-ai tăi de veci —
 Nu mai poți trăi cu mine:
 Tu ai mamă, poți să pleci!”

Doamna 'rgălbîinînd scoboară
 Ochii umezi în pămînt,
 Făr' a zice vr'un cuvînt.
 Iese-apoi. I-a spus s'o doară,
 Și-a durut-o ce i-a spus —
 Un altar ce se doboară
 Când vin trăsnete de sus!

Și rămas acum Viteazul
 Singur în iatac, și-a pus
 Capu'n mâni, pe gânduri dus.
 El și-a potolit necazul —
 Dar pe Doamnă o iubea!
 Și'ngropînd în coif obrazul
 Ștefan Vodă-acum plîngea!

*Dela faptele istorice trece la faptele mari
 ale istoriei românești mai apropiate și ne dă
 un volumaș cu „Cîntece de vitejie”. [Se va
 citi: „Rugămîntea din urmă“.]*

Rugămintea din urmă

(După Lermontov)

Ești schilav tot! Un cerșetor
 Te 'ntorci acum acasă,
 Și ce fecior frumos erai —
 Dar ori cum ești, ce-ți pasă!
 Tu vei vedea iar satul tău
 Și casa voastră 'n vale,
 Și biata mamă-ți va eși
 Plângând în cale.

Și eu rămân să mor pe-atci
 Cu liftele păgâne!
 Ah, par'că simt, că n'am s'ajung
 Să văd ziua de mâne.
 Cu douăzeci de odată 'n ear
 La groapă mă vor duce,
 Și, bun e Domnul, de-'om avea
 La cap o cruce.

Noi de copii ne știm, și-am fost
 Ca frații, ba mai bine.
 Eu de-am avut un singur bun
 L-am împărțit cu tine;
 Și tu cu gura foc prindeai
 Să-mi dai ajutorare;
 Să-ți răsplătească Dumnezeu,
 Că-i bun și mare.

Și-auzi acum! De-or întreba
 În sat de-a mea venire,
 Tu 'n loc de adevăr să spui
 Că n'ai de mine știre,
 Că n'am fost la un regiment —
 Dar spune-le ce-ți place,
 Că pentru ei ori viu, ori mort,
 Tot una face.

Iar mamei — Doamne, — cum aș urea
 Credința s'o înșele!
 Să-i spui, că m'ai lăsat rănit
 La Turnu-Măgurele,
 Dar voi sosi cât de 'neurând.
 Ascultă-mi rugăminta.
 Că mama, dac'ar ști că-s mort
 Și-ar pierde mintea.

Tu s'o amâi cu zi de zi
 Și spune-i câte toate,
 Ea e bătrână, n'are mult
 Să mai trăiască, poate:
 Și pentru ce să-i amărăști
 Și zilele puține?
 Că n'are 'n lume bun și drag
 Decât pe mine.

Iar Linii, de s'ar întâmpla
 Să vă 'ntâlniți vr'odată,
 Să-i spui că-s sănătos și-aș vrea
 S'o aflu măritată.
 Tu uită-i-te 'n ochii să vezi
 De-o doare ori n'o doare;
 Iar dacă vei vedea-o stând
 Nepăsătoare,

Să-i spui că m'ai lăsat rănit
 Pe umedele paie,
 Că doctorul în carnea mea
 Adâncă brazdă taie,
 Că de dureri eu mă izbesc
 Și urlu ziua 'ntreagă,
 Și e'am murit gândind la ea,
 Că mi-a fost dragă.

Și dacă ochii ei atunci
 Mai tulburi se vor face,
 N'o mângâia! E de prisos,
 Te rog s'o lași în pace.
 O frunză veștedă nu-ți dă
 Cuvânt să zici că-i toamnă
 Și-o lacrimă în ochii ei
 Nimic nu 'nseamnă!

Și-acum dă-mi mâna! A sunat
 Cornistul de plecare,
 Du Oltului din partea mea
 O caldă salutare,
 Și-ajuns în țară, eu te rog,
 Fă-mi cel din urmă bine:
 Pământul țării să-l săruși
 Și pentru mine!

Dragostea de neam, de tot ce a fost și este românesc, l-a făcut să caute și în viața românească de azi și în trecutul nostru, tot ce poate fi înălțător, dătător de putere. Se și poate spune că G. Coșbuc a crescut puterea și voința românească în toți cari l-au citit sau ascultat. Și prin aceasta s'a dovedit că are cu adevărat dar dela Dumnezeu, pentru că mari poeți și scriitori sunt numai aceia pe cari citindu-i sporești în simțire, în puteri și în voință.

Dragostea de neam l-a împins să cânte ce-i frumos și bun și mare. Dar și dragostea de-a povesti. Pentru că, iată-l, Coșbuc nu rămâne numai la subiecte din viața românească, ci când află vr'unul vrednic de povestit, și în afară de cercul românesc, el îl povestește

cu plăcere. Așa face în „El Zorab“, luat din viața Arabilor; în „Puntea lui Rumi“, subiect luat din legendele indiene și altele.

Se vădește aici firea românului de baștină, bun de glumă și de poveste, sfătos și plin de duh în istorisirile sale.

III. G. Coșbuc părăsește de tinăr Ardealul, cu viața satelor românești de-aici și se așează în București, unde de multă vreme, „răsărea soarele tuturor românilor“ și unde erau atrași mulți cărturari și scriitori de dincoace de Carpați.

Aici începe să cunoască viața orășenească, cu laturile ei de umbră. Din poet narativ, (povestitor) Coșbuc ajunge poet liric, adică începe să arate în poezii nu numai oameni străini, cu faptele și simțirile lor, ci și pe el însuși, adevărat că nu în prea multe poezii, nici acum. Aceste sunt în volumul „Fire de tort“, care însă cuprinde și el mai multe legende.

Simțirea lui intimă se poate cunoaște mai ales din două poezii din acest volum: Mama și Pe deal, apoi din mai multe poezioare lirice-filozofice din acelaș volum (Gazel;

Lupta vieții, Schiop). [Conferențiarul va citi în întregime poezia „Mama“).

Mama

În vaduri ape repezi curg
 Și vutet dau în cale,
 Iar plopi în umedul amurg
 Doinesc eterna jale.
 Pe malul apei se'mpletesc
 Cărări ce duc la moară —
 Acolo, mamă, te zăresc
 Pe tine 'ntr'o căscioară.

Tu torci. Pe vatra veche ard,
 Poenind din vreme 'n vreme;
 Trei vreascuri rupte dintr'un gard.
 Iar flacăra lor geme:
 Clipește-abia din când în când
 Cu stingerea 'n bătaie,
 Lumini cu umbre-amestecând
 Prin colțuri de odaie.

Cu tine două fete stau
 Și tore în rând cu tine;
 Sunt încă mici și tată n'au —
 Și George nu mai vine.

Un basm cu pajuri și cu smei
 Incepe-acum o fată,
 Tu faci ș'ascuți povestea ei
 Și stai îngândurată.

Și firul tău se rupe des,
 Căci gânduri te frământă,
 Spui șoapte fără de 'nțeles,
 Și ochii tăi stau țintă,
 Scapi fusul jos; nimic nu zici
 Când fusul se desfără...
 Te uiți la el și nu-l ridici,
 Și fetele se miră.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

... O, nu! Nu-i drept să te 'ndoești!
 La geam tu sari de-odată,
 Prin noapte-afară lung privești —
 Ce vezi? " întreabă-o fată.
 „Nimic... Mi s'a părut așa!“
 Și jalea te răpune,
 Și fie-care vorbă-a ta
 E plâns de îngropăciune.

Intr'un târziu, neridicând
 De jos a ta privire:
 „Eu simt că voi muri 'n curând,
 „Că nu-mi mai sunt în fire...

„Mai știi și eu la ce gândeam?

„Aveți și voi un frate...

„Mi s'a părut c'aud la geam

„Cu degetul cum bate.

„Dar n'a fost el!... Să-l văd venind,

„Aș mai trăi o viață.

„E dus, și voiu muri dorind

„Să-l văd odată 'n față.

„Așa vrea poate Dumnezeu,

„Așa mi-e datul sorțit,

„Să n'am eu pe băiatul meu

„La cap, în ceasul morții!“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Afară-i vânt și e 'nnorat,

Și noaptea e târzie;

Copilele ți s'au culcat —

Tu, inimă pustie,

Stai tot la vatră, 'neet plângând:

E dus și nu mai vine!

Ș'adormi târziu, cu mine 'n gând,

Ca să visezi de mine!

IV. Mare iubitor al neamului său G. Coșbuc nu se mulțumește numai cu poezia în care slăvește acest popor, cu prezentul și trecutul lui, ci scrie și în proză o mulțime de articole

pentru luminarea și îndrumarea cea bună a oamenilor.

Nu se poate stăpâni să nu povestească pe înțelesul tuturor marile fapte din războiul independenței, în două cărți: „Războiul nostru pentru neamănare“ și „Povestea unei coroane de oțel“. [Conferențiarul va arăta că aceste cărți se află acum în fiecare sat la biblioteca dela școală și va îndemna la cititul lor, ca și a volumelor „Balade și idile“ și „Fire de tort“.]

În ele G. Coșbuc povestește cu multă căldură faptele de vitejie și suferințele armatei române în războiul ruso-româno-turc din 1877/78.

V. Am arătat că din tinerețe lui G. Coșbuc îi plăcea să traducă din scriitorii latini și greci. Această plăcere l-a stăpânit toată viața, l-a pus la muncă grea și plină de osteneți, la învățatul acelor limbi. El a biruit toate piedecile; a învățat și a muncit ani de zile, trecând dela lucrări mici la lucrări tot mai mari. Așa ne-a dat într'o prea frumoasă traducere românească Eneida poetului strămoș Vergiliu și multe din poeziile acestuia în cari

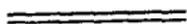
se vorbește despre viața dela țară. Tot G. Coșbuc a tradus mult din Odissea și Iliada, lui Omer, străvechiul poet grec. Și ne-a dat traducerea operei „Divina comedia” a lui Dante.

Pomenim aceste traduceri pentru că e semn de înaintare în cultură când un popor are traduceri bune din operele scriitorilor altor neamuri. Și ardeleanul G. Coșbuc a contribuit în mare măsură ca să putem da și noi românii această dovadă de popor cult și înaintat.

VI. G. Coșbuc a crezut cu sfințenie în înfăptuirea României mari.

Dar războiul l-a aflat frânt de o năstrușnică suferință: unicul său fiu își pierdu viața într'o nenorocire cu automobilul. De-atunci n'a mai văzut zi bună. A murit în vremea războiului de întregire, înainte de-a vedea cu ochii trupului pe nemți fugind din București, după cum i-a văzut cu ochii sufletului care a cântat mărirea viitoare a României în poeziile sale (Spadă și corăbii).

G. Coșbuc e unul din cei mai mari poeți români și o mândrie a Ardealului românesc

Ultimele numere din „Biblioteca poporală a Asociațiunii“ :

Nr. 168.	<i>Flori de pe Câmpie</i> , poezii poporale, de T. Podariu . . .	Lei	5.—
„ 169.	<i>Ingrășatul sau gunoirea pă- mântului</i> , de A. Cosciuc . . .	„	5.—
„ 170.	<i>Despre testament</i> , de Dr. Valer Moldovan	„	5.—
„ 171.	<i>Povești în versuri</i> , de Gh. Coșbuc	„	5.—
„ 172.	<i>Stan Bolovan și alte povești ardelenești</i> , de Ion Pop-Re- teganul	„	5.—
„ 173.	<i>Calendarul „Astrei“</i> pe 1930	„	15.—
„ 174.	<i>Steaua dela Răsărit</i> . Cântări de stea și colinde, de N. I. Dumitrașu și Val. Crișan . . .	„	6.—
„ 175.	<i>Nutrețul măiestrit</i> sau <i>Lucele</i> mai bune plante de nutreț, de Ioan F. Negruțiu	„	6.—
„ 176.	<i>Tuberculoza</i> , de Dr. Iosif Stoichița	„	6.—
„ 177.	<i>Conferențe pentru popor</i> , de I. Agârbiceanu, Sabin Oprean și Gr. C. Mărcuș	„	6.—
„ 178.	<i>„Calendarul Astrei“</i> pe a. 1931, redactat de Horia Petra- Petrescu	„	15.—
„ 179.	<i>Petrea Voinicul și alte balade de Ștefan Căcoveanu . . . . .</i>	„	6.—
„ 180.	<i>Din Țara Hațegului</i> . Povestiri pt. popor, de I. Pop-Refeganul	„	6.—
„ 181.	<i>„Îngerul a strigat“!</i> Poezii naționale, de I. U. Soriecu . . .	„	10.—
„ 182.	<i>Marii cântăreți: Alecsandri, Coșbuc, Alexandrescu</i> (3 con- ferențe) de I. Agârbiceanu . . .	„	10.—

Ce aduce „Biblioteca poporală“ în anul 1931?

Multe și frumoase cărțuții pregătește „Astra“ culturală să răspândească în mijlocul poporului nostru în anul 1931!

Șirul s'a început cu frumoasele poezii naționale ale poetului nostru *I. U. Soricu*: „*Ingerul a strigat*“ (No. 181). Poeziile acestea cântă deșteptarea României, cântă Transilvania și Basarabia, cântă Prutul, ridică în slavă pe un Tudor Vladimirescu, pe un Șaguna, pe un Mihai Viteazul. Sunt vrednice de declamat la serbările naționale și pe la șezătorile noastre.

Cărțuția No. 182 e scrisă de iubitul nostru scriitor poporal *Ioan Agârbiceanu* și are darul să ne arate pe „*marii*“ noștri „*cântăreți*“: *Aleksandri*, *Coșbuc* și *Alexandrescu*. În formă de conferență, ca să poată fi citită cu glas tare, ne aduce înaintea ochilor scriitorul Agârbiceanu pe acești trei luceferi ai scrisului românesc, împrumutând dela ei și câteva poezii de căpetenie, ca să-i cunoaștem bine, chiar și aceia cari n'am auzit nimica despre ei până acum.

Vor urma, lună de lună, cărțuții care de care mai frumoasă: una despre boalele lipicioase, alta despre gospodăria cuminte dintr'un sat model, frunțaș, una cu povestiri pentru popor, alta cu sfaturi religioase.

Nu fiți leneși! Cumpărați și răspândiți „Biblioteca poporală“ a „Astrei“. Costă numai *10 Lei exemplarul!*

Unde nu se găsește prin librării, cereți-o direct dela „Astra“ culturală, Sibiu, Str. Șaguna 6.

